

ZORG INNOVATIE FORUM

Webinar Platform Pouwer – Wonen & Ouderen

Tijdens dit webinar van Platform Pouwer op de laatste dag van de Slimme Zorg Estafette Regio Noord werd onder leiding van Karin Kalverboer het thema *Wonen* vanuit verschillende woonwensen en woonervaringen belicht. Rode draad hierin was het perspectief van verschillende ouderen. Een vol webinar met inspirerende presentaties over veranderende woonwensen, woonvormen, wonen en dementie, alternatieve mogelijkheden, met veel concrete voorbeelden en adviezen over hoe het anders kan.

De kracht van vitalo's

Pieter Hilhorst, raadslid Raad van Volksgezondheid en Samenleving (RVS), nam ons mee in hun uitgebrachte advies: *De derde levensfase* Het geschenk van de eeuw. Opgetekend uit verhalen over de kracht van zogenaamde vitalo's: fitte ouderen in hun derde levensfase. In de afgelopen eeuw kregen we een groot geschenk, namelijk een levensfase cadeau. Dit geschenk van de eeuw hebben we eigenlijk niet uitgepakt. Er zijn tegenwoordig steeds meer mensen die pensioengerechtigd en heel vitaal zijn. Daarbij moet wel opgemerkt worden dat de derde levensfase niet voor iedereen altijd een geschenk is. Grote inkomstenverschillen of toenemende behoeften aan veel zorg hebben hier invloed op.

De RVS pleit voor een verruimd handelingsperspectief van vitalo's op basis van drie kernwaarden: autonomie, verbondenheid en ertoe doen. Diversiteit is hier aan toegevoegd, want ouderen zijn niet over één kam te scheren. Wanneer er meer aandacht voor de derde levensfase komt, heeft dit een positieve invloed op de maatschappij. De norm voor wonen is nu nog een eengezinswoning. Door passende woonruimte voor ouderen te creëren, ontstaat er ook woonruimte voor bijvoorbeeld starters of jongeren.

In het rapport is een inspiratieagenda gemaakt met drie uitgangspunten:

- Derde levensfase is een maatschappelijke verantwoordelijkheid
- Verzilver het maatschappelijke potentieel van mensen in de derde levensfase.
- Generatiebewustzijn vereist veranderingen in beleid en andere maatschappelijke arrangementen.

Pieter Hilhorst haalde nog aan dat de keuzes van de derde levensfase ook veel invloed hebben op de vierde levensfase waarin mensen met toenemende kwetsbaarheid te maken krijgen. Daarnaast zou er meer gekeken moeten worden naar de 350 burgerinitiatieven, en moeten individuele initiatieven om co-wonen of geclusterd wonen tot stand te brengen, bevorderd worden.

Om langer in je eigen omgeving te kunnen wonen, zijn er veranderingen nodig. Er moet veel meer diversiteit in woonvormen komen, en de mogelijkheden voor bewoning rond bestaande woningen/instellingen zou verruimd moeten worden. Het gaat niet alleen om regels en locaties, maar ook over anders financieren. Breder kijken naar hypotheek en integrale kosten en baten en rekenen dwars door de financieel gescheiden kokers heen, werkt bevorderlijk.

Het rapport is echt bedoeld als inspiratie agenda, waarmee een omslag in het denken hopelijk bewerkstelligd wordt. Pieter Hilhorst vindt het daarom heel leuk om voorbeelden te horen, en te horen waar mensen tegen aan lopen. Zodra je afwijkt van de standaard zijn de regels daar niet op ingesteld, en loop je tegen obstakels aan. Zo zijn er honderden voorbeelden en dat vraagt flexibiliteit die er niet altijd is.

Onderzoek naar de woonwensen van jonge ouderen

Student Management in de Zorg Hélène Middelbrink heeft een afstudeeronderzoek gedaan onder jonge ouderen in de provincie Groningen. Zij merkte in haar eigen omgeving dat er soms

weinig mogelijkheden zijn rond woon-zorg mogelijkheden en wilde daarom graag meer hierover te weten komen en in kaart brengen.

Iedere oudere kent het verpleeghuis, maar niemand wil daar wonen. Wat zijn de wensen en behoeften van ouderen rond woon-zorg mogelijkheden? Veel jonge ouderen blijken na te denken over toekomstige woonvormen, maar zijn niet bekend met alle mogelijkheden. Informatie over de woonvormen vinden zij veelal online of via vrienden en familie. Jonge ouderen vinden vooral autonomie en eigen regie houden en hoge kwaliteit van zorg heel belangrijk. De uitkomsten van Hélène Middelbrink haar onderzoek zijn gepubliceerd op www.platform.pouwer.nl/nieuws.

Bewonersinitiatief Vledder

Cees Hesse nam als voorzitter van Dorpsbelang en initiatiefnemer van Onder Een dak de deelnemers mee in zijn verhaal over Vledder, een klein dorp met 1950 inwoners in Drenthe met een grote betrokkenheid van inwoners. Sinds 2012 wordt via buurtgesprekken met dorpsgenoten geprobeerd om een kanteling in beleid te veroorzaken: van zorgen voor naar zorgen dat. Dorpsbewoners zijn hier nauw bij betrokken en worden gevraagd om actief mee te denken. Het initiatief is gestart met inwoners, zonder daar meteen al gemeente en welzijnswerk bij te betrekken. Luisteren naar de stem en wensen van inwoners stond centraal en niet wat er voor hen was bedacht.

Tot op heden is het zo dat mensen die veel zorg nodig hebben, moeten verhuizen en het dorp heeft met elkaar ervoor gezorgd dat dat omgedraaid kon worden. Veel van de inwoners willen namelijk graag in het dorp blijven wonen, maar wat is daar nou voor nodig? Daar is een manier voor gevonden. Wanneer dorpsbewoners zorgafhankelijk worden, kunnen ze nu blijven wonen in hun dorp en actief betrokken blijven bij het dorpsleven. Mensen blijven altijd welkom in de dorpsgemeenschap.

Door het bouwen van nieuwe woonlocaties is dit mogelijk gemaakt. De eerste financiering is opgebracht door inwoners zelf, 52 dorpsgenoten hebben via obligaties ruim 800.000 euro opgebracht. En daarmee kwam ook financiering beschikbaar vanuit Triodosbank en de Heidemij. In het bouwplan is tegemoet gekomen aan het gesignaleerde woningtekort in het dorp. Er was bijvoorbeeld veel vraag naar gelijkvloerse kleine woningen met zorgmogelijkheden. Het pand is inmiddels gerealiseerd en Stichting Onder Dak is eigenaar, met een bestuur van dorpsgenoten en enkele externe deskundigen. Waar de mensen in Vledder vooral tegen aanliepen is het gebrek aan beleid voor dit soort initiatieven; regelgeving sluit er niet bij aan. Oplossingen vragen creativiteit en flexibiliteit.

Knarrenhof Zwolle

Jan de Vries is al vroegtijdig (op z'n zestigste) begonnen met nadenken over zijn toekomstige woonsituatie, en zo doende kwamen hij en zijn vrouw terecht bij de Knarrenhof in Zwolle. Ze wilden graag zoveel mogelijk eigenaar van hun eigen leven zijn tegen de tijd dat ze met pensioen zouden gaan, maar wilden het liever niet alleen doen.

Bij de Knarrenhof hebben ze waarden die ze belangrijk vonden terug gevonden. Ze zijn kleiner en levensloopbestendig gaan wonen. Noaberschap ofwel zorg hebben voor elkaar is in de Knarrenhof heel belangrijk. Daarnaast worden veel gezamenlijke activiteiten georganiseerd.

De Knarrenhof is ook toegankelijk voor mensen met een kleine beurs. Twee derde van de woningen zijn koophuizen en een derde is sociale huur.

De Raad van Ouderen

De landelijke Raad van Ouderen adviseert vanuit een onafhankelijke positie de minister van VWS over ouderenbeleid. Vanuit elke provincie neemt een oudere plaats in de RvO. Zij vinden het belangrijk dat er met ouderen gepraat wordt en niet over hen. De Raad bracht een advies

uit over langer in een zelfstandige woning met passende zorg wonen. Daarbij zijn vijf prioriteiten aangegeven.

1. Cultuuromslag: er moet meer voorlichting van VWS en BZK richting ouderen komen en ook gemeenten moeten in gesprek.
2. Bouwen: er is een forse inhaalslag nodig bij het bouwen van geschikte woningen voor ouderen.
3. Transformatie: bestaande wijken moeten meer oudervriendelijk gemaakt worden op het gebied van voorzieningen zoals openbaar vervoer en winkels.
4. Wijkgerichte ouderenzorg: Vraag een aanbod moeten bij elkaar gebracht worden.
5. Verpleeghuiszorg: de verpleegcapaciteit en financiering moet vastgesteld worden op basis van behoeften in de wijk of het dorp.

Naast lid van de Raad van Ouderen en de Ouderendelegatie is Coen van den Heuvel ook zelf initiatiefnemer en ervaringsdeskundige rond een nieuwe woonvorm. Hij bewoont samen met een aantal andere ouderen een appartement in Heerenveen met verschillende voorzieningen. Hij raadt andere initiatiefnemers aan om de tijd te nemen om wensen in kaart te brengen. Acht tot tien jaar heeft het hem en zijn mede initiatiefnemers gekost om alles in beeld en rond te krijgen. Denk hierbij aan gezamenlijke energievoorzieningen, rolstoelvriendelijkheid, huishoudelijk reglement en dergelijke. Daarnaast is het slim om gemeenten te benaderen en direct in contact te komen met mensen uit de omgeving.

Intergenerationeel wonen

Iris Groenendijk woont samen met haar gezin en met haar ouders sinds kort onder één dak, in Noordlaren. Er was al een appartement aan de achterkant van de woonboerderij en Iris heeft aan haar ouders gevraagd hoe ze het vonden als zij met haar gezin daar zou gaan wonen. Aan de ene kant leek het haar fijn om samen het erf te delen, maar ook om hen klussen en dergelijke uit handen te kunnen nemen. Ze had inmiddels ook ervaren dat het in de huidige woningmarkt voor starters heel lastig om een woning te vinden. Ze zijn samen dit experiment aangegaan en ervaren al doende hoe het werkt.

Waar je bij dit soort constructies goed om moet denken is het financiële plaatje. Hoe ga je om met bijvoorbeeld de kosten en gemeenschappelijke ruimtes en apparaten die je deelt, zoals een wasmachine. Wat betekent dit voor haar broer en zus? De eerste proefperiode zit er nu op, en die bevalt heel goed. Iris hoopt met haar gezin nog lange tijd op deze manier te kunnen wonen.

Groninger Huis

Laura Broekhuizen bestuurder van Groninger Huis nam de deelnemers mee in de ontwikkelingen en activiteiten van de woonstichting. Groninger Huis is bezig met wat huurders nodig hebben, en dat verschilt per generatie. Ze proberen huurders zoveel mogelijk te ondersteunen met voorlichting over ICT en energiezuinig wonen. Zo hebben ze inwoners en beleidsmakers de gelegenheid geboden om proef te wonen en zelf te ervaren wat domotica kan opleveren. Verschillende toepassingen, zoals lichtsensoren bij de trap konden worden uitgetoet en in WMO-ondersteuning of een huuraanbod worden opgenomen.

Groninger Huis wil zorgen voor het juiste woningaanbod door levensloopbestendige en duurzame woningen te bouwen die met kleine aanpassingen toekomstbestendig blijven.

Wonen tussen de mensen

Eelke Wiersma, onder andere lid van de Ouderendelegatie Groningen/Friesland en Dementie Vriendelijk Groningen, ging in op de wooncarrière van ouderen. Hoe ziet deze er nu uit bij u? Eelke drukte de deelnemers op het hart om vooral niet naar anderen te kijken, maar na te denken over hoe je nu woont en hoe je later zou willen wonen? Er zijn veel goede voorbeelden van wonen op de plek waar je zelf wilt wonen, ondanks het ouder worden. In de Noordelijke

provincies wordt er veel opgepakt door mensen zelf. Elke benadrukte het belang en de behoeften van mensen om te *wonen tussen de mensen* in plaats van *woon tussen voorzieningen* en te blijven wonen in hun vertrouwde woonomgeving. Aandachtspunten hierbij zijn: betaalbaarheid (denk aan lage inkomensgroepen), doe het samen met ouderen zelf, en speel in op wensen van de nieuwe generatie ouderen.

Landelijk Platform Odense Huizen

Michel Dijkman secretaris van de landelijke Odensehuizen, vertelde over het Odensehuis in Drachten. Het Odensehuis is een informatie-, advies- en ontmoetingsplek voor mensen met (beginnende) dementie, mantelzorgers en hun familie en vrienden. Er is ruimte voor ontmoeting, ondersteuning, activiteiten en advies. Een Odensehuis biedt een stem aan mensen met dementie en de mantelzorgers. Het is een veilige plek naast hun eigen woonomgeving waar mensen zich 'thuis' kunnen voelen. Mensen zijn er met hun familieleden welkom. Het aanbod voegt zich naar de vraag.

Michel Dijkman benadrukte dat veel mensen goed en gezond ouder worden, maar steeds meer mensen met dementie te maken krijgen. Dat roept vaak vele vragen op. Dan is het fijn als je naar een Odense huis toe kan gaan voor vragen, rust, om jezelf op te opladen etc. De Odense huizen draaien op vrijwilligers en er is altijd een coördinator aanwezig. De huizen draaien echt om ontmoeting te creëren.

In je eigen omgeving blijven wonen

Bert Kolk is actief in gemeente Midden-Groningen als voorzitter van Humanitas en de seniorenraad en hij is lid van de Ouderendelegatie Groningen/Friesland. Bert bracht een filmpje mee in het Gronings met ondertiteling, gemaakt door hemzelf, samen met studenten van het Noorderpoort (ROC) en een plaatselijke toneelgroep. Het filmpje wordt overdag vertoond door de lokale tv-zender en op deze manier bereikt de spot heel laagdrempelig juist de mensen die niet altijd weten waar ze met hun vragen terecht kunnen. De meeste mensen willen graag in hun eigen omgeving blijven wonen, maar hun woning voldoet niet altijd aan de veranderde woonwensen zoals gelijkvloers wonen. Mensen zitten daarover in en hebben vragen, maar weten vaak niet waar ze terecht kunnen. Via dit filmpje wordt informatie gegeven over wat ze dan kunnen doen en hoe de seniorenraad en gemeente hen daarbij kunnen helpen, zodat ze niet hoeven te verhuizen naar een ander dorp. Niet afwachten maar doorpakken en simpel de weg wijzen is hierbij heel belangrijk!

Dit webinar Wonen van Platform Pouwer was ook plek voor ontmoeting en kennisdeling van allerlei informatie over wonen en woonvormen voor ouderen. Er zijn verbindingen gelegd en nieuwe perspectieven gedeeld. Platform Pouwer is erg tevreden over het webinar en hoopt ook bij andere webinars op zo'n mooie mix van ouderen en professionals. Het eerstvolgende webinar is op 9 april en zal als thema waarschijnlijk **Preventie hebben. Wij verwelkomen u graag! Houd voor meer informatie www.platformpouwer.nl de gaten!**

Het webinar is ook online in z'n geheel terug te kijken. Klik daarvoor op deze link.